
BOSNA-HERSEK'İN YENİ HÜKÜMETİ SORGULANIYOR - 18 OCAK 2012

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Dr. Erhan Türbedar

AVİM, 18 Ocak 2012

3 Ekim 2010da Bosna-Hersek'te gerçekleşen genel seçimlerden neredeyse 15 ay sonra, ülkede yeni hükümetin kurulması doğrultusunda siyasi uzlaşma sağlanabildi. Ülkenin önde gelen altı siyasi partisi 28 Aralık 2011'de yeni hükümetin yapısı hakkında mutabakata varmış ve başbakanlık koltuğunun seçimde altıncı sırada olan bir partiye verileceğini duyurmuştu. Buna istinaden Bosna-Hersek Meclisi 12 Ocak 2012'de Hırvat asıllı Vyekoslav Bevandanın Başbakan olarak atanmasını onayladı. Böylece ülkede 15 aydan beri süren siyasi krize de bir nokta koyulmuş oldu. Siyasilerin uzlaşması ise halkta, 2012'nin Bosna-Hersek ve vatandaşları açısından daha başarılı bir yıl olabileceği yönünde bir ümit yarattı.

Bosna-Hersek'te 15 ay süren siyasi krizin ülkeye faturası ağır oldu. Kriz bir taraftan Bosna-Hersek'i siyasi ve ekonomik çöküntüye doğru sürükledi, diğer taraftan ülkenin ABye üyelik yolunun tıkanmasına neden oldu. Ne değişti de Bosnalı siyasiler büyük bir gecikmenin ardından uzlaşabildi sorusu cevapsız kaldıysa da, bölgede üç önemli gelişmenin yaşandığı bir ortamda yeni hükümete ilişkin mutabakatın sağlanmış olması dikkat çekicidir.

Bölgedeki birincisi önemli gelişme, 4 Aralık 2011 seçiminin ardından Hırvatistanda bir iktidar değişiminin yaşanmış olmasıdır. Hırvatistanda işbaşına gelen sol duruşlu yeni hükümet, Vaşington ve Brükselin ricasıyla, Bosnalı Hırvatların siyasilerini daha yapıcı davranmaya teşvik etmiş olabilir. Bosnalı Hırvatların iki önde gelen siyasi partisi HDZ ve HDZ 1990, cumhurbaşkanlık ve Federasyon hükümeti konularında kendilerine haksızlık yapıldığını düşünerek, müzakerelerde uzun süre katı tutum sergiledi. Bu nedenle özellikle HDZ lideri Dragan Čović'in uzlaşmaya yanaştırılması önem arz ediyordu.

İkinci önemli gelişmenin adresi, Nisan 2012 seçimleri için hazırlanmakta olan Sırbistan'dır. Sırbistanın mevcut hükümeti seçim tarihinden önce Sırbistan için ABye adaylık statüsünü elde etmeyi ve bu yoldan yeniden seçilebilmeyi ümit ediyor. Böyle bir ortamda, Bosnalı Sırp'ların uzlaşmaya ikna edilmesi konusunda Brüksel Belgrad'dan özel ricada bulunmuş olabilir. Sırbistan Cumhurbaşkanı Boris Tadić ve Bosnalı Sırp'ların önde gelen lideri -Sırp Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Milorad Dodik'in iyi birer dost oldukları biliniyor. Ne var ki, davranış ve söylemleriyle yıllardan beri Bosna-Hersek'i belirsizliğe sürükleyen Dodik'e, Belgrad ricası dışında bazı güvenceler de verilmiş olabilir. Her şeyden ABD Dodik'e, bir entite olarak Sırp Cumhuriyetinin varlığının sorgulanamayacağı yönündeki güvencesini yenilemiş bulunuyor. Diğer taraftan, yeni hükümetin kurulmasına ilişkin anlaşmanın sağlandığı gün, Bosna-Hersek halkı Milorad Dodik'e ve birkaç

arkadaşına karşı yürütölen yolsuzluk soruşturmasının delil yetersizliğı yüzünden durdurulduğunu öğrendi. Bu, yeni hükümete ilişkin mutabakattan önce yaşanan üçüncü önemli gelişmeydi. Bosna-Hersek medyasında, hükümetin kurulmasına razı olmasına karşılık birilerinin Dodike karşı yürütölen davanın düşürölmesini sağlamış olabileceğı yönünde spekülasyonlar yapıyor. Dodik ise kendisine karşı yürütölmüş olan soruşturmaanın baştan beri siyasi bir nitelik taşıdığını ve

gerçek dışı suçlamalarla Sırp Cumhuriyetinin yönetimiyle hesaplaşılmaya çalışıldığını savundu.

Bosna-Hersekte siyasilerin yeni hükümet konusunda mutabakata varmaları ardından, koalisyon hükümetinin ne kadar sağlıklı olacağı meselesi de tartışılmaya başladı. Nedenine gelince, koalisyon bir demokratik tercihten ziyade, bir zorunluluktan kaynaklanıyor. Bosna-Hersek Anayasası, bakanlar kurulunda üç kurucu milletin eşit temsiline sağlanmasını öngörüyor. Bu kapsamda Boşnaklara dört bakanlık, Sırlara üç bakanlık ve Hırvatlara başbakanlık koltuğıyla birlikte iki bakanlığın tahsis edilmesini öngören mutabakata varılmış oldu. Hükümetin ciddi bir çalışma programının geliştirilmesi ise ihmal edildi.

Varılan hükümet mutabakatı kapsamında, liderler devlet kurumlarına ilişkin yönetici pozisyonlarını da siyasi parti kontenjanlarına göre paylaşmayı unutmadı. Normal koşullarda devlet kurumlarının başındakiler görevlerinin uzmanı olmaları koşuluyla, açılan iş ilanıyla seçilmesi gerekirdi. İşin kötüsü, hükümetin çalışmalarını denetlemekle görevli olan devlet kurumlarının başına da iktidar partilerinin siyasi kadrolarından atamaların yapılması üzerine uzlaşıldı. Böylece, iktidar partileri toplumsal yaşamın bütün alanlarına müdahale edebilecek ve kamu istihdamı olanaklarını da kontrolleri altında tutabilecek. Bosna-Hersekteki bu hakikatin farkında olan gençlerin son zamanlarda artan oranlarda siyasi partilere kaydını yaptırdığı belirtiliyor. Uzmanlar ise, siyasi partilere çok fazla üstünlüğün sağlandığı Bosna-Hersekte hukukun üstünlüğü ilkesinin zarar görebileceğı yönünde uyarılarda bulunuyor.

Kaynak/Source: